LUMO

2

10. Protestanttinen Eurooppa

Protestanttisten kirkkojen kannatus Euroopassa

- Protestanttisten kirkkojen tausta on 1500-luvun reformaatiossa.
- Kannatus on vahvinta Pohjois-Euroopassa, joka on myös yksi maailman maallistuneimmista alueista.

Saksassa protestanteilla on tiivis yhteys

- Saksassa eteläosat ovat pääosin katolisia, pohjoisosat protestanttisia.
- Hitlerin johtamat kansallissosialistit nousivat valtaan vuonna 1933.
  - Kristinusko edusti halveksittavaa ”orjamoraalia”, mutta toisaalta Hitler halusi säilyttää välit kirkkokuntiin.
  - Hitler solmi liiton paavin kanssa, mutta katolisen kirkon turvattu asema mitätöitiin kuitenkin nopeasti.
  - Protestanttiset kirkot yhdistettiin Valtakunnankirkoksi, luterilaiset nuorisojärjestöt liitettiin Hitler-Jugendiin.

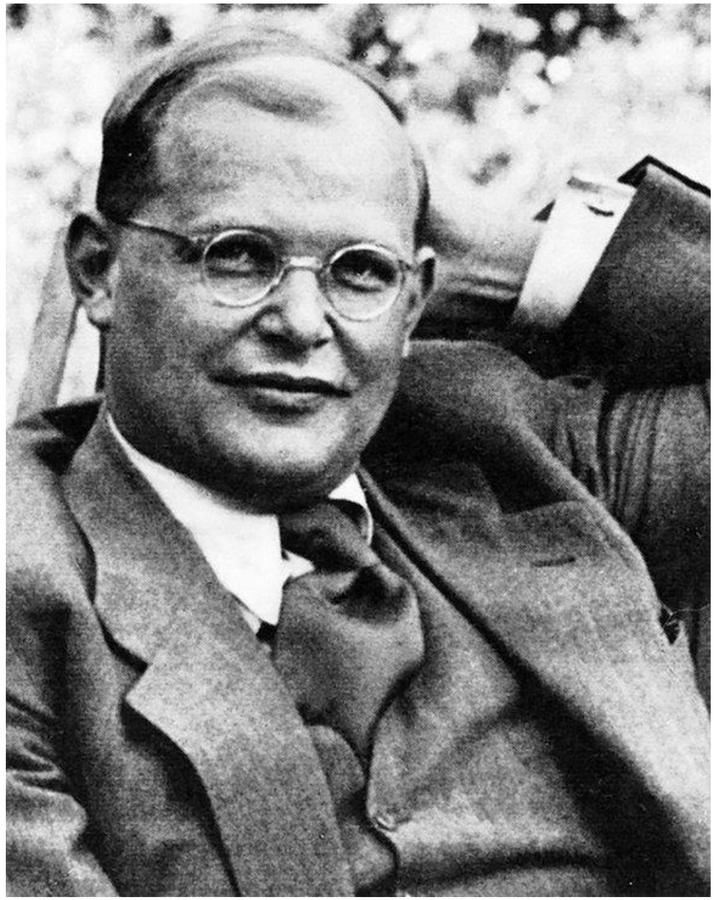

- Toinen maailmansota 1939–1945:
  - Kuusi miljoonaa juutalaista tuhottiin holokaustissa.
  - Paavi Pius XI tuomitsi arjalaislait, mutta Pius XII ei tuominnut Hitlerin tekoja vaan halusi säilyttää puolueettomuuden.
  - Protestantit jakautuivat → kirkkotaistelu:

    1) **Saksalaiskristityt**: Edistivät arjalaislakien toteutumista ja halusivat puhdistaa kristinuskon ”juutalaisista aineksista”; johtopaikat kirkoissa saavutettiin Hitlerin tuella.

    2) **Tunnustuskirkko**: Vastusti natseja ja kirkon alistumista puolueen valtaan, esim. Dietrich Bonhoeffer.
  - Sodan jälkeen maakirkot myönsivät osallisuutensa Hitlerin valtaannousuun ja vallassa pysymiseen.

- Kirkoilla oli vahva asema sodanjälkeisessä Saksassa. Johtoon nousivat Hitleriä vastustaneet papit.
- Sodan jälkeen Saksa jaettiin Itä- ja Länsi-Saksaan (vuoteen 1990 asti).
  - Itä-Saksa:
    - Uskonnonvapaus, mutta kristittyjä painostettiin ja syrjittiin ankarasti.
    - Kristilliset juhlat korvattiin maallisilla juhlilla.
    - Konfirmaation sijaan tehtiin nuorisovihkimys.
  - Entisellä Itä-Saksan alueella on edelleen paljon uskontokuntiin kuulumattomia.

Luterilaisissa Pohjoismaissa kirkolliset toimitukset suosiossa

- Luterilaisella kirkolla on ollut Pohjoismaissa vahva asema 1500-luvulta alkaen; nykyisin siihen kuuluu 65–70 % väestöstä.
- kiinteä suhde valtioon → vähittäinen purkaminen
- kahden regimentin oppi → uskonnollisilla puolueilla ei merkittävää roolia politiikassa
- Kirkkoon kuuluminen on yleistä, mutta sitoutuminen kirkon oppiin ja osallistuminen sen toimintaan on vähäisempää.

- Toimitukset ovat suosittuja.
- Kirkon yhteiskunnallista työtä arvostetaan.
- Erityispiirteenä on, että luonnosta saadaan pyhän kaltaisia elämyksiä.
- Luterilaisuuden merkitystä korostetaan osana kansakunnan historiaa ja sukupolvien ketjua.
- Opillisilta kannanotoiltaan kirkot ovat varsin liberaaleja, erityisesti Ruotsin kirkko.

Britanniassa anglikaanisen kirkon merkitys vähenee

- Reilu puolet Yhdistyneen kuningaskunnan asukkaista on kristittyjä, uskonnottomia on noin neljännes.
- Anglikaanisella kirkolla on ollut 1500-luvulta alkaen suuri merkitys Britannia historiassa, mutta suosio on vähentynyt 1960-luvulta alkaen.
- Kokemuksellisuus kasvattaa suosiota:

1) karismaattiset ja evankelikaaliset seurakunnat

2) vierailleminen kaupunkien suurissa kirkoissa ja katedraaleissa

- Vaihtoehtoinen hengellisyys kiinnostaa.

- Britannian siirtomaahistorian vuoksi maahan on tullut paljon siirtolaisia.
- Siirtolaisuuden vuoksi Britanniassa on merkittäviä hindu-, sikhi-, buddhalais- ja muslimivähemmistöjä sekä afrikkalaisten kirkkojen edustajia.
- Näiden ihmisryhmien keskuudessa uskonnon merkitys ei ole vähentynyt samaan tapaan kuin muussa väestössä.